

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.5.2.17>

OCHRONA PRAW DZIECI: ASPEKT ADMINISTRACYJNY

Inna Volkova

asystent-konsultant deputowanego ludowego Ukrainy,

Aparat Rady Najwyższej Ukrainy (Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-3980-786X

e-mail: inna.volkova.ua@gmail.com

Adnotacja. Artykuł poświęcono podkreśleniu zagadnień związanych z ustanowieniem podstawowych cech ochrony praw dzieci poprzez określenie mechanizmu administracyjnoprawnego ochrony praw dzieci, ustanowienie systemu organów upoważnionych do zapewnienia ochrony praw dzieci, a także określenie specyfiki poszczególnych procedur administracyjnych mających na celu ochronę praw dzieci. Zaproponowano rozważenie mechanizmu administracyjnoprawnego ochrony praw dzieci jako zestawu określonych przez normę administracyjnoprawną sposobów oddziaływania uprawnionych podmiotów na stosunki publiczne, które rozwijają się w ochronie praw dzieci w celu stworzenia wiarygodnych warunków zapewniania i ochrony ich praw w ramach administracji publicznej. Ustalono, że administracyjnoprawny mechanizm ochrony praw dzieci składa się z poszczególnych elementów: norm prawnych określających warunki i tryb stosowania narzędzi administracji publicznej do ochrony praw dzieci; instytucjonalnego systemu ochrony praw dzieci, utworzonego z upoważnionych podmiotów uprawnionych do tworzenia wiarygodnych warunków gwarantowania i ochrony praw dzieci; procedur administracyjnych, w ramach których realizowana jest ochrona praw dzieci.

Słowa kluczowe: mechanizm administracyjnoprawny, ochrona praw dziecka, system instytucjonalny, podmioty kompetencji ogólnych i specjalnych, procedury administracyjne.

PROTECTION OF CHILDREN'S RIGHTS: ADMINISTRATIVE ASPECT

Inna Volkova

Advising Assistant to the People's Deputy of Ukraine,

Apparatus of the Verkhovna Rada of Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-3980-786X

e-mail: inna.volkova.ua@gmail.com

The article is devoted to the issues related to determining the essential characteristics of children's rights by defining the administrative and legal mechanism for ensuring the protection of children's rights, establishing a system of bodies empowered to ensure the protection of children's rights, as well as determining the peculiarities of certain administrative procedures aimed at protection of children's rights. It is proposed to consider the administrative and legal mechanism for ensuring the protection of children's rights as a set of ways of influence of empowered authorities on public relations, arising in the framework of protection of children's rights in order to create favourable conditions for protection and guaranteeing of their rights within the public administration. It is established that the administrative and legal mechanism for ensuring the protection of children's rights consists of particular elements: legal norms providing for conditions and procedure for the use of public administration tools in order to protect children's rights; the institutional system ensuring the protection of children's rights, which is formed of empowered authorities entrusted with powers to create favourable conditions for guaranteeing and protecting children's rights; administrative procedures within which the protection of children's rights is carried out.

It is noted that the peculiarities of public administration system empowered in the sphere of protection of children's rights are as follows: it is a system of bodies organized in a certain way, which is not hierarchically constructed, however should act in a coordinated and purposeful manner; the purpose of public administration is to ensure the public interest - due protection of children's rights; its powers is a basis for activity; the competence of public administration is prescribed by law via establishing certain ways of influence on public relations in the sphere of protection of children's rights.

Key words: administrative and legal mechanism, protection of children's rights, institutional system, empowered bodies of general and special competence, administrative procedures.

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ: АДМІНІСТРАТИВНИЙ АСПЕКТ

Інна Волкова

помічник-консультант народного депутата України,

Апарат Верховної Ради України (Україна)

ORCID ID: 0000-0002-3980-786X

e-mail: inna.volkova.ua@gmail.com

Статтю присвячено висвітленню питань, пов'язаних із встановленням сутнісних характеристик захисту прав дітей, шляхом визначення адміністративно-правового механізму захисту прав дітей, встановлення системи орга-

нів, які уповноважені забезпечувати захист прав дітей, а також визначення специфіки окремих адміністративних процедур, що спрямовані на захист прав дітей. Запропоновано розглядати адміністративно-правовий механізм захисту прав дітей як сукупність визначених адміністративно-правовою нормою способів впливу уповноважених суб'єктів на суспільні відносини, що складаються в рамках захисту прав дітей з метою створення належних умов для гарантування та охорони їх прав в межах здійснення публічного адміністрування. Встановлено, що адміністративно-правовий механізм захисту прав дітей складається з окремих елементів: правових норм, що визначають умови та порядок застосування інструментів публічного адміністрування для захисту прав дітей; інституційної системи забезпечення захисту прав дітей, яка сформована з уповноважених суб'єктів, наділених повноваженнями щодо створення належних умов для гарантування та охорони прав дітей; адміністративних процедур, в межах яких реалізується захист прав дітей.

Зазначено, що до ознак системи суб'єктів публічної адміністрації, яких наділено повноваженнями в сфері захисту прав дітей, можна віднести те, що: це певним чином організована система органів, яка не є ієрархічно побудованою, однак має діяти узгоджено та цілеспрямовано; метою діяльності суб'єктів публічної адміністрації є забезпечення публічного інтересу – належного забезпечення прав дітей; основою діяльності суб'єктів публічної адміністрації є владні повноваження; компетенція суб'єктів публічної адміністрації визначена законом через встановлення визначених способів їх впливу на суспільні відносини у сфері захисту прав дітей.

Ключові слова: адміністративно-правовий механізм, захист прав дітей, інституційна система, суб'єкти загальної та спеціальної компетенції, адміністративні процедури.

Introduction.

Питання детермінації адміністративно-правового механізму захисту прав дітей та його окремих елементів тривалий час залишаються дискусійними. Розгалужену систему законодавства у цій сфері формують: Сімейний кодекс України (2002) та Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (1992), Закон України «Про охорону дитинства» (2001), Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» (2000), Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» (2005), Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» (1995) тощо. При цьому відсутнє комплексне уявлення про адміністративно-правове забезпечення захисту прав дітей, а також трактування його змістовних елементів.

Метою дослідження є встановлення сутнісних характеристик адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей шляхом виконання таких науково-дослідницьких *задач*: визначити сутність та ознаки адміністративно-правового механізму захисту прав дітей, виокремити суб'єктів, які уповноважені забезпечувати захист прав дітей, дослідити адміністративні процедури, що реалізуються в рамках захисту прав дітей.

При здійсненні цього дослідження використовувались загальні та спеціальні методи наукового пізнання: метод системного аналізу, діалектичний метод, формально-логічний метод та структурно-функціональний, а також низка емпіричних методів. Основу дослідження склали роботи провідних вчених у сфері адміністративного права щодо сутності адміністративно-правового механізму, зокрема таких, як: В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, М.Н. Берідзе, І.В. Бойко, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, С.В. Ківалов, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, І.П. Яковлев та інші. Водночас значна кількість проблемних питань у сфері адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей залишається невирішеною, що свідчить про актуальність обраної теми дослідження.

Практична значимість: результати дослідження можуть бути корисними для вітчизняних законодавців та суб'єктів публічного адміністрування на фоні актуалізації тенденцій демократизації та гуманізації управлінських процесів.

Новизна та оригінальність дослідження: всі результати отримані самостійно, є оригінальними (відсутні аналоги та некоректні запозичення). Предмет дослідження розглядається в Україні вперше і має перспективу подальшого розвитку.

1. Поняття адміністративно-правового механізму захисту прав дітей

Усталеним є тлумачення адміністративно-правового механізму як сукупності способів цілеспрямованого впливу уповноважених суб'єктів на визначену діяльність, що забезпечує узгодження публічних та приватних інтересів взаємодіючих учасників суспільних відносин (*Нижник, Машиков, 1998: 16; Голосніченко, 1998: 14*). Використання категорії «механізм» для цілей адміністративно-правового регулювання спрямовано на окреслення вибору релевантних способів впливу на конкретні суспільні відносини. Незважаючи на те, що релевантні «способи впливу» можуть позначатися як: 1) методи, форми, стимули, інструменти, технології (*Корецький, 2002: 260*); 2) державні регулятори (*Головко, Дідківська, 2000: 209*); 3) заходи і засоби (*Розпутенко, 2009: 29*), – проте вони відображають зовнішню форму здійснення конкретної діяльності. Станом на теперішній час для уповноважених суб'єктів адміністративного права зовнішньою формою діяльності є публічне адміністрування. Змістовно під категорією «адміністрування» (від лат. «administratio» – «служіння», «допомога», «управління») розуміється діяльність щодо впорядкування визначених суспільних відносин у спосіб, який спрямований на служіння народові (*Яковлев, 2015: 119; Чернов, Гайдученко, 2014: 7; Пирожкова, 2017: 38*).

Водночас «механізм» у адміністративному праві пов'язується із усвідомленням того, що недостатньо сформувати матеріальні норми, необхідним є правозастосовні способи їх втілення в правову дійсність (*Тодика, 2001: 337*). Тобто, адміністративно-правовий механізм – це сукупність визначених адміністративно-правовою нормою способів впливу уповноважених суб'єктів на конкретні суспільні відносини в межах здійснення публічного адміністрування.

Змістовні особливості адміністративно-правового механізму залежать від: а) суспільних відносин, щодо яких здійснюється управлінський вплив; б) мети адміністративно-правового регулювання означених суспільних відносин. Для цілей цього дослідження суспільними відносинами є ті, що складаються в рамках захисту прав дітей з метою створення належних умов для гарантування та охорони їх прав.

Таким чином, адміністративно-правовий механізм захисту прав дітей можна визначити як сукупність визначених адміністративно-правовою нормою способів впливу уповноважених суб'єктів на суспільні відносини, що складаються в рамках захисту прав дітей з метою створення належних умов для гарантування та охорони їх прав в межах здійснення публічного адміністрування.

Способами впливу уповноважених суб'єктів є інструменти публічного адміністрування: прийняття нормативних актів, прийняття індивідуальних адміністративних актів та укладення адміністративних договорів (Ківалов, Біла-Тіунова, Білоус-Осінь, 2019).

Адміністративно-правовий механізм захисту прав дітей складається з окремих елементів: правових норм, що визначають умови та порядок застосування інструментів публічного адміністрування для захисту прав дітей; інституційної системи забезпечення захисту прав дітей, яка сформована з уповноважених суб'єктів, наділених повноваженнями щодо створення належних умов для гарантування та охорони прав дітей; адміністративних процедур, в межах яких реалізується захист прав дітей.

Адміністративно-правовий механізм захисту прав дітей характеризується наступним:

до правових норм, що визначають умови та порядок застосування інструментів публічного адміністрування для захисту прав дітей, належать норми національного законодавства та норми міжнародно-правових актів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України;

захист прав дітей як особливо важлива сфера суспільних відносин потребує врахування міжнародних стандартів та принципів в рамках здійснення адміністративно-правового регулювання;

у сфері захисту прав дітей використовуються переважно такі інструменти публічного адміністрування, як прийняття нормативних та індивідуальних адміністративних актів;

інституційна система забезпечення захисту прав дітей сформована з національних суб'єктів загальної та спеціальної компетенції; діяльність міжнародних суб'єктів (міжнародних органів, установ та інших інституцій), які прямо чи опосередковано займаються питаннями захисту прав дітей, враховується національними суб'єктами інституційної системи забезпечення захисту прав дітей.

2. Суб'єкти забезпечення прав дітей: міжнародний рівень

Характерною ознакою функціонування інституційної системи адміністративно-правового забезпечення прав дітей є врахування діяльності міжнародних суб'єктів. Означене зумовлено потребою врахування міжнародних стандартів та кращих практик забезпечення прав дітей на національному рівні.

До основних міжнародних суб'єктів, які забезпечують захист прав дітей, належать: 1) універсальні та регіональні міжнародні міждержавні організації та об'єднання, а також їх органи, агенції та установи, які займаються питаннями захисту прав дітей прямо чи опосередковано (наприклад, ООН, Рада Європи); 2) міжнародні судові інституції (наприклад, ЄСПЛ); 3) міжнародні неурядові організації (наприклад, Amnesty International, Lumos, Hebrew Immigrant Aid Society, Alliance for Childhood European Network Group, End Child Prostitution and Trafficking).

Так, Представництво Дитячого фонду ООН (далі – ЮНІСЕФ) в Україні було відкрито у 1997 році. За цей час Фонд надав Уряду України допомогу на загальну суму 130 мільйонів доларів США, що дозволило розробити і реалізувати низку програм у галузі охорони здоров'я, води і санітарії, освіти та захисту прав дітей. Крім того, з початку конфлікту на сході України, ЮНІСЕФ працює над реалізацією ключових зобов'язань із задоволення гуманітарних потреб дітей, зокрема доступу до освіти, психосоціальної допомоги, води і санітарії, навчання з питань мінної небезпеки, охорони здоров'я матері та дитини, а також послуг для людей, що живуть із ВІЛ/СНІД.

До пріоритетних цілей програми ЮНІСЕФ для України на 2018-2022 рр. належить сприяння прогресивній реалізації прав усіх дітей в Україні та скорочення прогалів у доступі дітей до найнеобхідніших послуг, при збереженні балансу між гуманітарною діяльністю, діяльністю з розвитку та пріоритетами, пов'язаними з розбудовою миру та подоланням наслідків конфлікту (*Офіційний сайт Представництва ЮНІСЕФ в Україні*).

До міжнародних неурядових організацій віднесено ті, що створені на основі установчих документів, зареєстрованих у відповідності до національного законодавства однієї з держав. Прикладом можуть слугувати: Amnesty International, що є організацією, мета якої полягає у проведенні досліджень та дій, спрямованих на попередження та припинення серйозних порушень прав людини загалом та дитини зокрема; Lumos, що є благодійною організацією з спрямуванням на процеси деінституалізації та розвитку сімейних форм виховання дітей; Hebrew Immigrant Aid Society, що є благодійною організацією, діяльність якої спрямована на надання допомоги єврейському населенню та іншим особам, незалежно від їх релігійної, етнічної чи національної приналежності, які знаходяться під ризиком переселення та потребують притулку; Alliance for Childhood European Network Group, яка є неурядовою організацією, діяльність якої спрямована на формування поваги до дитинства як основи людського розвитку і підвищення обізнаності у потребах усіх дітей; The End Child Prostitution and Trafficking, що є неурядовою некомерційною громадською організацією, діяльність якої присвячено боротьбі з сексуальною експлуатацією дітей, а саме: дитячою порнографією, експлуатацією дітей з метою проституції, торгівлею дітьми і сексуальною експлуатацією дітей у сфері подорожей і туризму тощо (*Коломоєць, 2019: 70*).

Таким чином, діяльність міжнародних суб'єктів (міжнародних органів, установ та інших інституцій), які прямо чи опосередковано займаються питаннями захисту прав дітей, враховується національними суб'єктами інституційної системи забезпечення захисту прав дітей. Не виключенням є і Україна. Доцільним вбачається врахування міжнародних стандартів та прогресивних практик міжнародних міжурядових та неурядових організацій щодо забезпечення прав дітей, а також їх залучення до вирішення проблем із забезпеченням прав дітей в Україні.

3. Суб'єкти забезпечення прав дітей: національний рівень

Діяльність щодо забезпечення захисту прав дітей є невід'ємним елементом забезпечення законності у державі. При цьому загальноприйнятим є виокремлення системи національних уповноважених суб'єктів адміністративно-правового забезпечення захисту прав дітей, які є одночасно суб'єктами публічного адміністрування.

До ознак, які характеризують систему суб'єктів публічної адміністрації, що наділені повноваженнями в сфері захисту прав дітей, можна віднести наступні: це певним чином узгоджена і організована система органів, яка не є ієрархічно побудованою, однак має діяти узгоджено та цілеспрямовано; метою діяльності суб'єктів публічної адміністрації є забезпечення публічного інтересу – належного забезпечення прав дітей; основою діяльності суб'єктів публічної адміністрації є владні повноваження; компетенцію суб'єктів публічної адміністрації визначено законом через встановлення визначених способів їх впливу на суспільні відносини у сфері захисту прав дітей.

Виходячи з усталеного підходу до класифікації суб'єктів публічного адміністрування (Мельник, Бевзенко, 2014; с. 127), до суб'єктів публічного адміністрування в сфері захисту прав дітей віднесемо: органи державної виконавчої влади, органи місцевого самоврядування; їхні посадові та службові особи; інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, зокрема для виконання делегованих повноважень; інших суб'єктів, яких наділено різними за змістом і обсягом адміністративними повноваженнями.

Слід зазначити, що суб'єктів публічного адміністрування в сфері захисту прав дітей можна класифікувати на:

1) суб'єктів загальної компетенції щодо захисту прав дітей, які визначають основні напрями державної політики у сфері захисту прав дітей, забезпечують розробку і прийняття законів, розподіляють функції між органами виконавчої влади, координують їх діяльність, здійснюють і забезпечують ефективну реалізацію державної політики у сфері охорони дитинства, статусу дітей та захисту їх прав. До них віднесемо: Верховну Раду України, Президента України, Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, Прем'єр-міністра, центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та інші;

2) суб'єктів спеціальної компетенції, що наділені конкретними повноваженнями, спрямованими на захист прав дітей. До них віднесемо: Уповноваженого Президента України з прав дитини, Міністерство соціальної політики України (Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України, 2015), уповноважені підрозділи органів Національної поліції, школи соціальної реабілітації та професійні училища соціальної реабілітації органів освіти, центри медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я, спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України, притулки для дітей, центри соціально-психологічної реабілітації дітей, соціально-реабілітаційні центри (Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей, 1995), органи опіки і піклування – районні, районні у містах Києві та Севастополі місцеві державні адміністрації, виконавчі органи міських чи районних у містах, сільських, селищних рад (Порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, 2008), ювенальних прокурорів.

Окремо слід зазначити, що громадські організації відіграють вагомий значення для розвитку та забезпечення прав дитини, здійснюючи роз'яснювальну роботу серед населення; надаючи методичну, організаційну та матеріальну допомогу; здійснюючи постійний моніторинг за дотриманням прав дитини; займаючись волонтерською діяльністю; розробляючи програми, концепції, основні напрямки захисту прав дитини; взаємодіючи з правоохоронними органами у сфері захисту прав дітей тощо (Коломоєць, 2019: 92).

4. Адміністративні процедури захисту прав дітей

Слід зазначити, що процедурна форма не є самоцінністю, але володіє вагомим інструментальним значенням для забезпечення дотримання прав і свобод громадян у процесі публічного адміністрування, – законність їх впливу на суспільні відносини (Яковлев, 2016: 86). Не виключенням є сфера захисту прав дітей.

Адміністративні процедури в сфері захисту прав дітей є різновидом спеціальних адміністративних процедур (Школик, 2021: 93), тому що чинним законодавством не встановлено єдиних правових засад здійснення адміністративних процедур. На теперішній час система законодавства, що регулює порядок здійснення адміністративних процедур у сфері захисту прав дітей, характеризується своєю розгалуженістю, оскільки представлена великою кількістю законів України (наприклад, Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», Закон України «Про охорону дитинства», Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей», Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» тощо) та підзаконних актів (постанов Кабінету Міністрів України, наказів центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування). Таким чином, адміністративні процедури у сфері захисту прав дітей врегульовані спеціальним законодавством.

Адміністративні процедури у сфері захисту прав дітей є переважно неюрисдикційними адміністративними процедурами, тобто такими, що реалізуються за відсутності спору між суб'єктом публічної

адміністрації та приватною особою (Тимошук, 2003: 24; Осадчий, Картузова, 2008: 32). Прикладом можуть слугувати: процедура усиновлення дітей; процедура надання соціальної допомоги сім'ям з дітьми; процедура обліку осіб, що бажають усиновити дітей; процедура тимчасового влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; процедура отримання статусу наставника над дитиною, яка проживає у закладі для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування тощо.

За суб'єктом ініціативи вирізняють заявні та втручальні адміністративні процедури, перші ініціюються приватними особами, другі – суб'єктами публічної адміністрації, у встановлених законодавством випадках (Школик, 2021: 75). У сфері захисту прав дітей можна виокремити як заявні адміністративні процедури (наприклад, формування електронної облікової картки про реєстрацію особи в якості кандидатів в усиновлювачі, потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів; призначення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям), так і втручальні адміністративні процедури (наприклад, припинення нарахування та/або здійснення державної соціальної допомоги; позбавлення батьківських прав; притягнення неповнолітніх до адміністративної відповідальності).

Загалом, до ознак, що характеризують адміністративні процедури у сфері захисту прав дітей, можна віднести такі: їх учасниками є суб'єкти публічної адміністрації, що здійснюють публічне адміністрування у сфері захисту прав дітей та приватні особи; їх врегульовано нормами адміністративного права, що містяться в актах спеціального законодавства про захист прав дітей; вони завершуються прийняттям відповідних адміністративних актів.

5. Conclusions

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що змістовні особливості адміністративно-правового механізму залежать від: а) суспільних відносин, щодо яких здійснюється управлінський вплив; б) мети адміністративно-правового регулювання означених суспільних відносин. Запропоновано розглядати адміністративно-правовий механізм захисту прав дітей як сукупність визначених адміністративно-правовою нормою способів впливу уповноважених суб'єктів на суспільні відносини, що складаються в рамках захисту прав дітей з метою створення належних умов для гарантування та охорони їх прав в межах здійснення публічного адміністрування.

Виокремлено ознаки адміністративно-правового механізму захисту прав дітей, а саме: до правових норм, що визначають умови та порядок застосування інструментів публічного адміністрування для захисту прав дітей, належать норми національного законодавства та норми міжнародно-правових актів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України; захист прав дітей як особливо важлива сфера суспільних відносин потребує врахування міжнародних стандартів та принципів в рамках здійснення адміністративно-правового регулювання; в сфері захисту прав дітей використовуються переважно такі інструменти публічного адміністрування, як прийняття нормативних та індивідуальних адміністративних актів; інституційна система забезпечення захисту прав дітей сформована з національних суб'єктів загальної та спеціальної компетенції; діяльність міжнародних суб'єктів (міжнародних органів, установ та інших інституцій), які прямо чи опосередковано займаються питаннями захисту прав дітей, враховується національними суб'єктами інституційної системи забезпечення захисту прав дітей.

Зазначено, характерною ознакою функціонування інституційної системи адміністративно-правового забезпечення прав дітей є врахування діяльності міжнародних суб'єктів, що зумовлено потребою врахування міжнародних стандартів забезпечення прав дітей на національному рівні. Суб'єктів публічного адміністрування в сфері захисту прав дітей класифіковано на: 1) суб'єктів загальної компетенції щодо захисту прав дітей, які визначають основні напрями державної політики у сфері захисту прав дітей, забезпечують розробку і прийняття законів, розподіляють функції між органами виконавчої влади, координують їх діяльність, здійснюють і забезпечують ефективну реалізацію державної політики у сфері охорони дитинства, статусу дітей та захисту їх прав; 2) суб'єктів спеціальної компетенції, що наділені конкретними повноваженнями, спрямованими на захист прав дітей.

Встановлено, що ознаками адміністративних процедур у сфері захисту прав дітей є наступні: їх учасниками є суб'єкти публічної адміністрації, що здійснюють публічне адміністрування у сфері захисту прав дітей та приватні особи; їх врегульовано нормами адміністративного права, що містяться в актах спеціального законодавства про захист прав дітей; вони завершуються прийняттям відповідних адміністративних актів.

Список використаних джерел:

1. Голосніченко І. П. Адміністративне право України (основні категорії і поняття) : навч. посіб. Ірпінь : Укр. фін.-екон. ін-т ДПА України, 1998. С. 14.
2. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка. К. : Знання-Прес, 2000. 209 с.
3. Картузова І. О., Осадчий А. Ю. Адміністративно-процедурне право: навч.-метод. посібник. Одеса: Юрид. л-ра, 2008. 288 с.
4. Ківалов С. В. Адміністративне право: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) / С. В. Ківалова, Л. Р. Біла-Гіунова, Т. І. Білоус-Осінь. Одеса: Фенікс, 2019. 136 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12119> (дата звернення: 04.04.2021).
5. Коломоець Н. В. Адміністративно-правовий захист прав дитини в Україні : монографія. Харків : Панов, 2019. 352 с.
6. Корецький М. Х. Державне управління аграрної сфери у ринковій економіці / М. Х. Корецький. К. : Вид-во УАДУ, 2002. 260 с.
7. Латинін М. А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання : монографія / М. А. Латинін. Х. : Магістр, 2006. 320 с.

8. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право: Навчальний посібник / За заг. ред. Р. С. Мельника. К.: Ваіте, 2014. 376 с.
9. Нижник Н. Р., Машков О. А. Системний підхід в організації державного управління / Н. Р. Нижник, О. А. Машков. К.: Вид-во УАДУ, 1998. 160 с.
10. Офіційний сайт Представництва ЮНІСЕФ в Україні. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/about-unicef> (дата звернення: 01.04.2021).
11. Пирожкова Ю. В. Теорія функцій адміністративного права: дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Ю. В. Пирожкова. Запоріжжя, 2017.
12. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 р. № URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.04.2021).
13. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12> (дата звернення: 01.04.2021).
14. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 р. № 1768. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text> (дата звернення: 01.04.2021).
15. Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 р. № 423. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.04.2021).
16. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005 р. № 2623. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15#Text> (дата звернення: 01.04.2021).
17. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 р. № 20/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.04.2021).
18. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення: 01.04.2021).
19. Розпутенко І. В. Державна політика України в контексті геоекономічних змін. Науково-інформаційний вісник з державного управління. К.: НАДУ, 2009. №2. С. 25-29.
20. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. № 2947. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 20.04.2021).
21. Тимошук В. П. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт. поряд. В. П. Тимошук. Київ: Факт, 2003. 496 с.
22. Тодика Ю. М. Конституція України – основной закон государства и общества: учеб. пособие / Ю. Н. Тодика. Х.: Факт, 2001. С. 337.
23. Чернов С. І. Текст лекцій з дисципліни «Публічне адміністрування» / С. І. Чернов, С. О. Гайдученко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х.: ХНУМГ, 2014. 97 с.
24. Школик А. М. Адміністративно-процедурне законодавство в Україні: становлення та систематизація: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 417 с.
25. Яковлев І. П. Публічне адміністрування у сфері державної митної справи: термінологічний пошук. Європейські перспективи. 2015. № 6. С. 119-125.
26. Яковлев І. П. Форми і методи публічного адміністрування у державній митній справі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2016. 224 с.

References

1. Holosnichenko I. P. (1998) Administratyvne pravo Ukrainy (osnovni katehorii i poniattia) [Administrative law of Ukraine (basic categories and concepts)]: navch. posib. Irpin: Ukr. fin.-ekon. in-t DPA Ukrainy, S. 14 [in Ukrainian].
2. Didkivska L. I. (2000) Derzhavne rehuliuвання ekonomiky [State regulation of the economy]: navch. posib. / L. I. Didkivska, L. S. Holovko. K.: Znannia-Pres, 209 s. [in Ukrainian].
3. Kartuzova I. O., Osadchyi A. Iu. (2008) Administratyvno-protsedurne pravo [Administrative and procedural law]: navch.-metod. posibnyk. Odesa: Yuryd. l-ra, 288 s. [in Ukrainian].
4. Kivalov S. V. (2019) Administratyvne pravo: navchalno-metodychnyi posibnyk (dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity dennoi formy navchannia) [Administrative law: educational and methodical manual (for applicants for higher education full-time education)] / S. V. Kivalova, L. R. Bila-Tiunova, T. I. Bilous-Osin. Odesa: Feniks, 136 s. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12119> [in Ukrainian].
5. Kolomoiets N. V. (2019) Administratyvno-pravovyi zachyst prav dytyny v Ukraini [Administrative and legal protection of children's rights in Ukraine]: monohrafiia. Kharkiv: Panov, 352 s. [in Ukrainian].
6. Koretskyi M. Kh. (2002) Derzhavne upravlinnia ahrarnoi sfery u rynkovii ekonomitsi [State management of the agricultural sector in a market economy] / M. Kh. Koretskyi. K.: Vyd-vo UADU, 260 s. [in Ukrainian].
7. Latynin M. A. (2006) Ahrarnyi sektor ekonomiky Ukrainy: mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання [Agrarian sector of the economy of Ukraine]: monohrafiia / M. A. Latynin. Kh.: Mahistr, 320 s. [in Ukrainian].
8. Melnyk R. S., Bevzenko V. M. (2014) Zahalne administratyvne pravo [General administrative law]: Navchalnyi posibnyk / Za zah. red. R. S. Melnyka. K.: Vaite, 376 s. [in Ukrainian].
9. Nyzhnyk N. R., Mashkov O. A. (1998) Systemnyi pidkhid v orhanizatsii derzhavnoho upravlinnia [System approach in the organization of public administration] / N. R. Nyzhnyk, O. A. Mashkov. K.: Vyd-vo UADU, 160 s. [in Ukrainian].
10. Ofitsiynyi sait Predstavnytstva YuNISEF v Ukraini [Official site of the UNICEF Office in Ukraine]. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/about-unicef> [in Ukrainian].

11. Pyrozhkova Yu. V. (2014) Teoriia funktsii administratyvnoho prava [Theory of functions of administrative law] : dys. ... dokt. yuryd. nauk : spets. 12.00.07 / Yu. V. Pyrozhkova. Zaporizhzhia. [in Ukrainian].
12. Pytannia diialnosti orhaniv opiky ta pikluvannia, poviazanoi iz zakhystom prav dytyny [Issues of guardianship and custody activities related to the protection of children's rights]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24.09.2008 r. № URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
13. Pro derzhavnu dopomohu simiam z ditmy: Zakon Ukrainy vid 21.11.1992 r. № 2811-XII. [On state assistance to families with children]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12> [in Ukrainian].
14. Pro derzhavnu sotsialnu dopomohu malozabezpechenym simiam: Zakon Ukrainy vid 01.06.2000 r. № 1768. [On state social assistance to low-income families]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1768-14#Text> [in Ukrainian].
15. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy [On approval of the Regulation on the Ministry of Social Policy of Ukraine]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.06.2015 r. № 423. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
16. Pro osnovy sotsialnoho zakhystu bezdomnykh osib i bezprytulnykh ditei: Zakon Ukrainy vid 02.06.2005 r. № 2623. [On the basics of social protection of homeless people and homeless children]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15#Text> [in Ukrainian].
17. Pro orhany i sluzhby u spravakh ditei ta spetsialni ustanovy dlia ditei: Zakon Ukrainy vid 24.01.1995 r. № 20/95-VR. [On bodies and services for children and special institutions for children]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
18. Pro okhoronu dytynstva: Zakon Ukrainy vid 26.04.2001 r. № 2402-III. [On Child Protection]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> [in Ukrainian].
19. Rozputenko I. V. (2009) Derzhavna polityka Ukrainy v konteksti heoekonomichnykh zmin [State policy of Ukraine in the context of geoeconomic changes]. Naukovo-informatsiinyi visnyk z derzhavnoho upravlinnia. K. : NADU, № 2. S. 25-29. [in Ukrainian].
20. Simeinyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 10.01.2002 r. № 2947. [On public service]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> [in Ukrainian].
21. Tymoshchuk V. P. (2003) Administratyvna protsedura ta administratyvni posluhy. Zarubizhnyi dosvid i propozytsii dlia Ukrainy [Administrative procedure and administrative services. Foreign experience and proposals for Ukraine] / avt. poriad.. Kyiv: Fakt, 496 s. [in Ukrainian].
22. Todyka Yu. M. (2001) Konstitutsiya Ukrainy – osnovnoi zakon gosudarstva i obshchestva [The Constitution of Ukraine - the basic law of the state and society] : ucheb. posobie / Yu. N. Todyka. Kh. : Fakt, S. 337. [in Russian].
23. Chernov S. I. (2014) Tekst leksii z dystsypliny «Publichne administruvannia» [Text of lectures on the discipline «Public Administration»] / S. I. Chernov, S. O. Haiduchenko; Khark. nats. un-t misk. hosp-va im. O. M. Beketova. Kh.: KhNUMH, 97 s. [in Ukrainian].
24. Shkolyk A. M. (2021) Administratyvno-protsedurne zakonodavstvo v Ukraini: stanovlennia ta systematyzatsiia [Administrative and procedural legislation in Ukraine: formation and systematization]: dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07. Zaporizhzhia, 417 s. [in Ukrainian].
25. Yakovliev I. P. (2015) Publichne administruvannia u sferi derzhavnoi mytnoi spravy: terminolohichni poshuk [Public administration in the field of state customs]. Yevropeiski perspektyvy. № 6. S. 119-125. [in Ukrainian].
26. Yakovliev I. P. (2016) Formy i metody publichnoho administruvannia u derzhavnii mytnii spravi [Forms and methods of public administration in state customs] : dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Odesa, 224 s. [in Ukrainian].